

Til
Kunnskapsdepartementet
postmottak@kd.dep.no

Deres ref.: 14/5053

Vår ref.: 14-2794

Oslo, 18. desember 2014

Høringsuttalelse om endringer i privatskoleloven

Utover å legge fram vårt generelle syn på fellesskolen og religiøse privatskoler vil vi kun kommentere forslaget om å innføre livssyn som godkjenningsgrunnlag for privatskoler.

Human-Etisk Forbund ønsker en god offentlig fellesskole

Human-Etisk Forbund ønsker en offentlig skole for alle elever, uavhengig av foresattes religion eller livssyn. Fellesskolen må være åpen, inkluderende og konfesjonsfri. En sterk og god fellesskole er det beste grunnlaget for å sikre en likeverdig oppvekst og utdanning for alle, og for å bygge felles verdier og felles forståelse på tvers av livssynsmessige ulikheter.

Foreldres rett til å gi livssynsmessig oppdragelse bør ivaretas i privat regi eller gjennom trossamfunn. Den offentlige skolen bør være så inkluderende og konfesjonsfri at alle foreldre skal kunne velge den for sine barn. En utfordring er å arbeide for at fellesskolen skal bli i stand til å ta vare på og anerkjenne ulikhet som en positiv og berikende kraft i et pluralistisk samfunn. Dette vil være den beste oppfyllelsen av barnekonvensjonens artikler 28 og 29. Human-Etisk Forbund beklager at dette ikke er situasjonen i dag.

Opplæringsloven har en formålsparagraf som favoriserer den apostoliske kristne tro den norske skolen har et RLE-fag som favoriserer det samme, og de fleste skoler tar fortsatt elevene med på gudstjeneste. Så lenge dette er situasjonen må det være adgang til å drive og få støtte til alternativer. Der det finnes religiøse privatskoler skal det imidlertid også finnes et offentlig tilbud.

Bekymring for religiøse privatskoler og lukkede trossamfunn

Human-Etisk Forbund ser likevel med særlig bekymring på veksten i private, religiøse skoler. Avsløringer om ensidig opplæring ved enkelte av skolene, og barns oppvekst i lukkede trossamfunn, må erkjennes som et samfunnsproblem. Dette må håndteres på en bedre måte enn i dag.

Det er viktig å øke kontrollen med skolene og sikre at barna ikke blir utsatt for religiøs indoktrinering. Barn må sikres opplæring i sine rettigheter og gjøres kjent med de ulike verdier som preger et pluralistisk samfunn. Dersom undervisningen ikke er i tråd med opplæringsloven, må økonomisk støtte trekkes tilbake og skolene stenges.

Retten til oppdragelse

Human-Etisk Forbund anerkjenner foreldreretten i spørsmålet om livssynsmessig oppdragelse. Derfor legger forbundet også til grunn respekt for Barnekonvensjonens art. 29-2, hvor det heter:



Ingen del av denne artikkel eller artikkel 28 skal oppfattes slik at det gripes inn i personers og organisasjoners frihet til å opprette og lede utdanningsinstitusjoner, men dette må alltid skje i pakt med de prinsipper som er satt frem i punkt 1 i denne artikkel [29], og kravene til undervisning som blir gitt i slike institusjoner skal samsvare med de minimumskrav som landet måtte fastsette.

Human-Etisk Forbund anerkjenner adgangen til å etablere private skoler som en operasjonalisering av livssynsfriheten. Dersom denne retten skal være reell, må den ledsages av offentlige støtteordninger. Det er en rimelig forståelse av det kompensatoriske prinsipp som har utviklet seg: Dersom staten finansierer ett trossamfunn - og/eller en offentlig skole som favoriserer kristendommen - har den også en positiv plikt til å tilrettelegge for at andre livssyn og religioner kan utøves - og en plikt til å tilrettelegge for at de som ikke finner seg til rette i den offentlige skolen, kan etablere alternativer for å ivareta sine konvensjonsbestemte rettigheter.

Denne friheten må som nevnt ledsages av kontroll og oppfølging fra myndighetene. Det er nødvendig for å sikre at elevene i slike skoler får en opplæring i tråd med barnekonvensjonen. Vår erfaring er at det i dag er liten kontroll og tilsyn med religiøse privatskoler, og at i de tilfellene hvor det skjer undervisning i strid med læreplanene har det få eller ingen konsekvenser for skolene. Human-Etisk Forbund vil derfor arbeide for styrket statlig tilsyn og kontroll med friskoler, og da særlig skoler som er basert på livssyn.

Livssyn som godkjenningsgrunnlag

Departementet forslår å endre betegnelsen på godkjenningsgrunnlaget fra «religiøst» til «livssyn». Vi er glade for at Kunnskapsdepartementet har ryddet opp i sin tidligere diskriminerende praksis og nå likestiller religioner og livssyn i tråd med menneskerettighetene.

Vi støtter derfor at dette også presiseres i lovteksten, slik departementet foreslår. Vi vil samtidig understreke at Human-Etisk Forbund ikke har noe ønske om å etablere egne privatskoler.

Ytterligere krav til religiøse privatskoler

Vi vil samtidig be departementet vurdere om kravene som Ståsettutvalget (NOU 2013: 1) foreslo for støtte til tros- og livssynsamfunn også bør stilles ved etablering og drift av religiøs/livssynsmessig skole (utvalgets punkt 23.4). Ståsett-utvalget foreslår krav knyttet til brudd på lover, skadelige oppvekstvilkår, oppfordring til illegitime voldshandlinger, tvang, manipulasjon, rettighetskrenkelse mv.

Vennlig hilsen,

Kristin Mile
generalsekretær

Tom Hedalen
styreleder